Dijete i laž

Pripremila: Sandra Pavić, OŠ Ane Katarine Zrinski - Retkovci

Kada odrasli prvi put otkriju da im djeca lažu, javljaju se različite emocije: nevjerica, ljutnja, sram, zabrinutost.

Stručnjaci objašnjavaju kako do četvrte godine djeca nisu sposobna razlikovati laž od istine.

Prve laži nisu zločeste, već ih djeca više koriste kako bi otkrili ili testirali čime sve u njihovoj okolini mogu manipulirati.

Kako odrastaju, djeca počinju koristiti laži kako bi odbacili krivnju ili optužbu za neko svoje djelo ili kako bi dobili nešto što žele.

Zašto djeca lažu?

Pedagozi kažu da predškolska djeca lažu zbog izrazito razvijene mašte, mlađi učenici kako bi udovoljili roditeljima, učiteljima i starijima, dok oni stariji lažu misleći da će tako riješiti problem.

Djeca lažu da bi izbjegla kaznu,
izazvala pažnju,
postigla cilj,
prikazala se jačima ili boljima,
impresionirala druge.

Kako prepoznati i spriječiti laganje?

Djeca koja lažu: izbjegavaju pogled, prekrivaju usta dok govore, zacrvene se u licu, trljaju nos, često se nakašljavaju, pokazuju različite kretnje rukama i pokazuju nemir.

Ako otkrijete da vaše dijete doista laže, vrlo je važno da ostanete mirni i da djetetu ne prijetite kaznama. Djeca lažu najviše iz straha jer se boje kazne ili nečega drugoga. Djetetu treba jasno staviti do znanja da je ovakvo ponašanje pogrešno i da povlači posljedice.
Važno je da pomognete djetetu u putu prema iskrenosti na način da naglasite kako ste ponosni što je vaše dijete bilo iskreno, te ga pohvalite i nagradite.

Nemojte da vas dijete uhvati u laži jer će mu to poljuljati sustav vrijednosti!

Kada shvate da su im vlastita djeca lagala, a da to nisu mogla naučiti u obiteljskom domu jer ih učimo i pokazujemo primjerom važnost iskrenosti, odgovornosti i pravičnosti, roditelje preplavljuju negativni osjećaji razočaranja, straha i zabrinutosti.

Zašto ne volimo da nam se laže?

To je jednostavno stvar povjerenja.
Kada nam dijete laže, ono na neki način slama povezanost, nesvjesno krši taj nevidljivi dogovor prema kojem ne želimo da nas netko tretira onako kako mi njega ne bismo.
Situacija je bolnija ukoliko roditelji odgajaju dijete kroz iskrenost i pristup u kojem ga tretiraju s poštovanjem. Razočaranje je tada veliko jer roditelji teško prihvaćaju da su od vlastitog djeteta za uzvrat dobili laganje.
Takva rekacija javlja se i u bilo kojem drugom odnosu u kojem je povjerenje i poštovanje narušeno lažima.
Kada nam se laže, razina povjerenja u osobu koja nas je na taj način povrijedila sve je manja, čak i ako se radi o našoj vlastitoj djeci. Narušeno povjerenje je teško vratiti.

Što roditelji mogu učiniti kada uhvate dijete u lažima?

1. **Uvjerite dijete da je sigurno kada govori istinu**

Drugim riječima, moguće je da je dijete sklono laganju zbog vaših burnih reakcija, zbog čega ne osjeća hrabrost da vam se obrati.

Pokušajte mirno reagirati i doista stvoriti okruženje

u kojem ćete prihvatiti istinu

ma kako ona bila teška ili ozbiljna.

2. Priznajte vlastite pogreške

Djeca nas promatraju i uče iz našeg ponašanja kako će riješiti neki problem ili grešku.
Ukoliko smo mi kao roditelji skloni okrivljavati druge, prikrivati vlastite greške ili pronalaziti izlike za određeno ponašanje i naša će djeca teško naučiti kako preuzeti odgovornost.
Kada nešto pođe po krivom najbolje je opravdati svoje postupke racionalnim argumentima, pa čak i kada oni idu protiv nas samih.
Kada djeci pokažemo na vlastitom primjeru što znači i kako izgleda prihvaćanje odgovornosti, isprika i nastojanje da popravimo nešto što smo pogrešno napravili i djeca će imati dobar primjer koji je suprotan laganju i prikrivanju problema.

3. Otkrijte uzrok kroničnog laganja

Zbog neiskustva i naivnosti, djeca nisu dovoljno lukava
da bi u potpunosti zataškala svoje laži.
Ponekad će biti lakše, a ponekad teže otkriti zašto lažu oko nekog problema,
ali u svakom bi slučaju bilo dobro otkriti uzroke.

Samo za primjer – ako dijete stalno govori da nema zadaću,
a vi nakon nekog vremena otkrijete negativne ocjene jer ne obavlja školske zadatke, uzroci laganja mogu biti različiti.

Možda dijete ima problema s koncentracijom?
Možda su mu zadaci preteški i treba pomoć?
Možda je prenatrpan izvanškolskim obvezama i ne zna dobro rasporediti vrijeme?

Kada otkrijemo zašto se laganje pojavilo, možemo ga “liječiti”.

4. Pokušajte razumjeti zašto vam dijete laže

Najčešće je to zbog straha od vaše reakcije ljutnje ili kazne ako otkrijete istinu.
Naučite reagirati na loše vijesti tako da vaša reakcija ne izaziva strah kod djeteta.

5. Pohvalite dijete kad govori istinu

Kad vam dijete kaže istinu, pokažite da to cijenite i poštujete.
Zagrlite ga i recite da je roditelj taj koji treba prvi saznati
što se njemu dogodilo i da treba biti siguran da će mu roditelji prvi
i najbolje pomoći u rješavanju problema
ma kakvi oni bili.

6. Ne pretjerujte s kontroliranjem svog djeteta

Istina je da djeca govore i ponašaju se u prisutnosti roditelja onako kako roditelji očekuju. Naravno, cilj odgoja je da se djeca odgovorno ponašaju prema sebi, drugima i materijalnim dobrima i kad nisu pod našom kontrolom.

7. Nemojte biti prekritični i negativni

Sva djeca imaju temeljnu potrebu da budu voljena, prihvaćena i pohvaljena od svojih roditelja, učitelja i druge djece. Loše ponašanje djeteta ispravljajte, pribjegnite zabranama i primjerenim kaznama ako treba, ali ne govorite djetetu da je ono loše; ne podcjenjujte ga, ne ponižavajte.

8. Ispunjavajte svoja obećanja

Obećajte svom djetetu samo ono što realno možete ispuniti, tako će i vaše dijete prihvatiti i živjeti princip iskrenosti i povjerenja koji se gradi cijeli život.

9. Nikada ne napadajte dijete,
zajedno otkrijte sadržaj laži i problem vezan za tu laž

Ne postavljajte djetetu pitanja kako biste ga zbunili,
uvijek postavite jedno pitanje i strpljivo čekajte odgovor.
Pustite dijete da kaže što se dogodilo,
nemojte pretpostavljati ili osuđivati i uplitati drugu djecu tako da svaljujete krivnju na druge.
Kažite da vam je teško što se to dogodilo, ali da cijenite njegovu iskrenost.

Ma kakva god bila istina i ma što god se dogodilo,
ne budite strogi prema djetetu: pa i teški problemi su rješivi!
Ne zaboravite da i vi trebate biti iskreni prema djetetu.

Nemojte dijete optužiti za laž, ukoliko niste sigurni da je lagalo!

10. Hvalite iskrenost i budite iskreni

Kad god ste u prilici, recite nešto lijepo i pohvalno o ovoj vrlini.
Recimo, kad ste svjedoci nekoga tko je u teškoj životnoj situaciji bio iskren, možete reći:
“Vidiš kako je to hrabro i dobro biti iskren.”
I sami budite iskreni. Primjer je najbolje odgojno sredstvo u svim područjima formiranja djece i mladih u sretne i odgovorne ljude.

11. Neka dijete uvijek bude sigurno u vašu ljubav

Govorite svojoj djeci da ih volite, prihvaćate, da ste ponosni na njihov uspjeh, da ne moraju u svemu biti uspješni i ne trebaju se zbog toga osjećati manje vrijedni.
Neka ne osjećaju ni zavist i ljubomoru prema onima koji su u nečemu uspješniji. Djeca trebaju znati da ste uvijek tu kad vas trebaju, da su vam najvažnije osobe i da ste uvijek spremni pomoći bez obzira o kakvim se problemima radilo.
Upoznajte svoje dijete i prihvatite sa svim njegovim vrlinama i slabostima. Budite objektivni!

13. Razgovarajte o odgovornosti i samopoštovanju

Pričajte svojoj djeci o svojim iskustvima kako ste bili djeca,
kao i sada u odrasloj dobi koliko je važno reći istinu
ma kako nam bilo teško.
Govoreći istinu preuzimamo odgovornost i poštujemo sebe i druge.

14. Razgovarajte sa svojom djecom o povjerenju

Razgovarajte o tome zašto je povjerenje između ljudi važno,
a posebno između roditelja i djece te između ljudi općenito.

Slušati i čuti što djeca govore važna je poruka.

Poštujemo i doživljavamo svoju djecu jer odgoj je dvosmjerna komunikacija između odgajanika i odgajatelja.
Ne zaboravite da djeca baš kao i odrasli rade nesvjesne i svjesne greške.
No svaka greška može se ispraviti ako je osvjestimo, promislimo i ponudimo pomoć.
Rješenje nije u dodatnom kažnjavanju jer strah od kazne samo stimulira još više laži.
Ključ je upravo u suprotnom ponašanju – u nagrađivanju iskrenosti.
Stvorite okruženje i klimu u domu u kojoj je i najgora istina bolja od najuljepšanije laži.
Pronađite uzrok laganja i strahova vašeg djeteta i pokušajte mu pomoći.

Vjerujemo i nadamo se da ćemo samo zajedničkim radom, povjerenjem u odgojno obrazovne ustanove, davanjem važnosti učiteljima, vjeroučiteljima i svima koji rade s djecom pridonijeti razvoju istine o svima nama i problemima koji nas muče.

Prema:

http://klinfo.rtl.hr/djeca-2/skolarci/upomoc-moje-dijete-laze
https://www.bitno.net/obitelj/kako-nauciti-djecu-da-ne-lazu/#.WhgQZNLiYdU

Mara Čović | **Veritas** 13. studenoga 2014.